

Kolosi P. Dániel halálozási helye

A Tolnai tizei közé tartozik Kolosi P. Dániel, aki Szombathi szerint az 1640-42. esztendőben Sárospataki tanár, azután az év derekán beregszászi pap s beregi esperes. Ugyanis július 29-én már innen keltezi levelét, amelyben az öregbik Rákóczi fejedelemnek bejelenti, Patakról történt eltávozását.¹⁾ Még 1666-ban is ugyanitt találjuk. Ugyanis Teremi István utrecht-i tanuló december 8-án Voetius Gisbertus professor elnöklése alatt tartott vitakozását a többek között neki is ajánlotta.²⁾ Ellenben Lampe szerint Báthori Zsófia protestánsüldözése következtében Mármarosba menekülve, ott élt tovább mint praedicator és consenior,³⁾ Különben az ide vezető utirányt maga Apafi fejedelem jelölte ki. Ugyanis Bethlen János kancellár 1670-ben Gyulafehérvárott keltezett levelében arra kérte Teleki Mihály kővári főkapitányt, hogy a fejedelem tanácsára adja tudtára a nagybányai prédikátornak: figyelmeztesse a hegyaljai papokat, hogy családjukat Huszt felé menekítsék. E levélben adott válaszában Teleki megígérte, hogy utasítani fogja Nánási István és Horthi István nagybányai papokat.⁴⁾

Ugyancsak Szombathi szerint Kolosi halálának helye is bizonytalan, elhunytá azonban az 1680-81. években történhetett.⁵⁾ Zoványi azonban ennél pontosabban adja tudtunkra, hogy az 1681 szeptember 1-én kimult Nógrádi Mátyás püspökről irt egyik gyászvers szerint Kolosi ennek halála előtt egy esztendőn belül távozott el az élők

1) SpFüz. 1865: 896. - EPrK: 1874: 413-14.

2) RMK. III. 2371.

3) Lampe Fr. A. 585, 611.

4) Teleki Mihály levelezése. Bp. V. 263-64.

5) SpFüz. 1865: 896.

közül.⁶⁾ Tekintettel arra a körülményre, hogy Leydában 1636 október 4-én történt beiratkozáskor magát 26 esztendősnak vallotta,⁷⁾ ezért elhunytakor 70-71 évesnek kellett lennie. Azt gyanítom, hogy kimulása Huszton következett be. Ugyanis a kolozsvári református kollégium nagykönyvtára egy olyan kötetet őrizett meg, amelyben a következő tulajdonosmegjelölést találtam: "Tiszt. Colosi Daniel özvegye adta Huszthj L. Samuelnek."⁸⁾

Huszthi Lovász Sámuelről, az 1721 május 19-én elhunyt huszti papról, mármaroszi esperesről és tiszántuli püspökről⁹⁾ tudjuk, hogy a kolozsvári kollégiumban tanult s bárha a diákok névsora évszámmegkülönböztetést nem tüntet fel, látjuk azonban, hogy egyik tanulótársa (Bihari András) 1682-ben a kollégium alumnusa, ebből azután az következik, hogy mindkettájüknek e tájban még mindég itt kellett tanulniok. A diáknévsorban nevét a következőképpen találjuk bevezetve: "Samuel L. Huszti satisfecit, ductus Huszt, inde Acad(emias) Sal(utavit)."¹⁰⁾ Tehát az iskolából történt kibucszásakor szülőföldjére: Husztra vitetett az ottani derék iskola rektorául. Majd külsőországokbeli bujdosása után ismét csak Husztra került, de most már mint lelkipásztor, hihetőleg Kolosi utódképpen. A kollégiumban megőrzött könyvet elődjének özvegyétől valószínűleg még mint iskolamester kapta ajándékba. Ezért hihető, hogy Kolosi Mármarosba menekülve, éppen a huszti papságra marasztották meg.

Huszthi Lovász Sámuel egylevelesen nyomtatott temetési eulógiumának egyetlen ismert példányát a kolozsvári kollégium nagykönyvtára őrizte meg, temetési tafota zászlaját pedig, amelynek feliratát hasonlóképpen egykori "alma mater"-ének tanulói szerkesztették, még a múlt század elején is a huszti templomban tartogatták nagy becsben. Mintkét emlék felirata arról tesz tanubizony-

6) Zoványi Jenő: A tiszántuli ref. egyházkerület története. Debrecen, 1939. 38.

7) Archiv N.F. XVI. 209.

8) Könyvtári jelzése: RMK. 228.sz.

9) Egyleveles temetési kártája a kolozsvári ref. koll. nagykönyvtárában volt.

10) "Nomina studiosorum collegii Claudiaci". 7. (A koll. lev.tárában használtam).

ságot, hogy 1721 május 19-én Huszton 64 esztendős korában hunyt el.¹¹⁾

A kollégiumi könyvtárbeli könyv őtőle Makfalvi S. József tulajdonába került, aki 1720 táján ugyanennek az iskolának volt alumnus diákja; majd idegen országokat járva, erösszentgyörgyi¹²⁾ 1730-ban pedig szentbenedeki lelkipásztor.¹³⁾ E kötetet nagyon valószínűleg kibucszásakor ő ajándékozta a kollégiumnak.

11) Tóth Ferenc: A' helvétziai vallástételt követő tul a' tiszai superintendentziában élt ref. püspökök élete. Győr, 1812. 159.

12) Nomina studiosorum. 23.

13) A kolozsvári ref. koll. kvára: RMK. 125, 151, 167. sz. jelzéssel.